

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 35—36

Oslo, 31. august 1944

56. årg.

«St. Olav utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 47156. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: 14. søndag etter pinse. — Et lite «post festum». — Bønnens apostolat. — Kardinalsekretær Luigi Maglione død. — Kjenn din religion. — Kristendommen og kunsten. — Ignis.

14. SØNDAG ETTER PINSE

«Ferdes i ånden — — —»

I epistelen til 14. søndag etter pinse innprenter apostelen Paulus oss at vi skal «ferdes i ånden». Han var en stor og dyp menneskekjenner — en av de største og dypeste som har levet, og han kjente også til bunns livet med alle dets muligheter og hemninger. Ikke minst kjente han den store kløft som er mellom hvorledes det kan leves og slik som det blir levet, og det ble hans oppgave å vise oss kristne ned gjennom alle tider at denne kløft, spaltningen mellom «ånden og kjødet» som han kaller den, i virkeligheten ikke er annet enn arenaen for den kamp hvert eneste menneske i «god vilje» skal og må kjempe — den kamp som er avgjørende for vårt egentlige livsmål, hvilket i dagens evangelium er betegnet som «Guds rike og hans rettferd» — i første rekke det Guds rike som er «i oss» og «mellom oss».

«Jeg er ikke kommet for å bringe fred men sverd,» sier fredsfyrsten — en skulde synes i sterk motsetning til ordene til Petrus om at den som drar sverdet også skal omkomme ved det. Og dog er det en inderlig overensstemmelse mellom Kristi ordene fordi han taler om to helt forskjellige sverd: åndens og kjødets — om to helt forskjellige verdener, som i det naturlige menneske «strir mot hverandre», men i det i ånd og sannhet kristne menneske er gått opp i den høgre enhet som er uttrykt ved: «ikke jeg lever, men Kristus i meg.» Dog så langt kommer ingen, som ikke først har lært å «ferdes i ånden» ved å bruke Kristi sverd mot «kjødets lyst» i sitt jeg: er blitt seg bevisst sine egoistiske og egocentriske lyster i retning «utukt, urenhet, ukyskhet, vellyst, avgudsdyrking, trolldom, fiendskap, kiv, avind, vrede, trette, ufred, partikløving, misunnelse, mord, drukkenskap, fråtseri og slike ting», og har tatt kampen mot dette opp i

sitt eget sinn, også om «slike ting» kamuflerer seg — hva de som oftest gjør — og framtrer i helt annen skikkelse så de nesten kan narre oss til å tro at de og deres impulser hører heime i åndens verden. Og «ondskapens åndehær under himmelen» er svært flinke på dette område — de vet så inderlig vel hvor de skal sette inn for å bringe et menneske til fall eller i alle fall bibringe det sår som tilsynelatende er ulægelige. På denne valplass faller de færreste i åpen kamp — langt de fleste mister fotfestet ved angrep fra bakhold. Ikke minst i våre dager, hvor rent materialistiske livsanskuelser i nestekjærlighetens navn blir oppkastet til religion på kristendommens bekostning, hvor deler av sannheten settes i høgsetet på bekostning av hele sannheten, av evangeliet i hele dets fylde.

Nei, det er nok som forvirrer det menneske som vil «ferdes i ånden» og søker å holde det fanget i «kjødets lyst» så det ikke kan kjempe videre på å bli «likedannet med Kristus». Men heldigvis har Paulus gitt oss en målestokk for hvor langt vi er kommet på «åndens veg», idet han peker på dens «frukter», altså på de frukter som skal kjennetegne vår ferd: «kjærlighet, glede, fred, tålmod, mildhet, godhet, langmodighet, saktmodighet, troskap, beskjedenhet, avhold, kyskhet». Ut fra vårt naturlige menneske makter vi ikke dette på rett måte — vår kjærlighet vil alltid være oppblandet med egoisme, vår glede med avhengighet av ytre forhold, vår fred med likegyldighet, vår tålmod med ugidelighet, vår mildhet med slapphet, vår godhet med ettergivenhet, vår langmodighet med dovenskap, vår saktmodighet med frykt, vår troskap med vane, vår beskjedenhet med falskhet, vårt avhold med nyttehen-syn og vår kyskhet med angst for «gode navn og rykte». Bare når vi har valgt av «hva ånd» vi vil

være og kjemper mot vårt lavere jeg iført dens «fulle rustning» har vi mulighet for at våre frukter skal bli ekte varer og ikke surrogater. Og setter vi det som vårt livs mål og mening, kan vi hvile trygt ut i bevisstheten om at vi vil få til livets opphold uten bekymring og enn ikke uten arbeid. Dette er budskapet som denne søndags evangelium bringer oss — og kan hende vil vi, som no må gjennomleve dager om hvilke vi med rette kan si at de «behager oss ikke», gjøre klokt i aller først å ta kampen opp mot disse dagers mange bekymringer for hva vi skal spise og hvormed vi skal kle oss og hvor vi skal ta de tilsynelatende enkleste livsfornödenheter fra. Ett er å dra omsorg for disse ting for oss selv og våre heim — et annet å gjøre det med bekymring, uten tillit til Guds forsyn. Bekymring kan aldri avle noen av åndens frukter — den avföder bare en av «kjødets» frukter: ufred.

Ja, det er meget å ta kampen opp mot i oss selv for den som vil «ferdes i ånden», men seierens lønn, også i forhold dertil! Så vi kan trygt holde oss til ordene i dagens offertorium: «Prøv — og se hvor god Herren er!»

Et lite „post festum“ til Marias opptagelsesfest.

Den forunderlige, men kun tilsynelatende motsetning mellom epistel og evangelium på Alle helgens fest har ofte fengslet min tanke. Etter Åpenbaringens mektige skildring av de frelste sjeles salighet i himmelen kommer evangeliet med vår Herres ord om salighet: «Salige er de fattige i ånden, salige er de fredsommelige, — de saktmodige, — de som gråter, — de som lider forfølgelse for rettferds skyld» osv. Et øyeblikks ettertanke, og den Hellige Ånds inspirasjon ved dette Kirkens valg trer klart og vidunderlig skjønt fram for en.

Og på samme måte ved Marias opptagelsesfest. Epistelen lyser og skinner av den symbolske skildring av Guds Moders skjønnhet og fullkommenhet. — Og så kommer evangeliet, et evangelium hvor Maria, Guds mor, overhode ikke opptrer, men hvor Kirken i hellig inspirasjon anvender på henne Vår Herres bifallsord om en annen Maria: «Ett er nødvendig. Maria har valgt den beste del som ikke skal bli tatt fra henne.» Bifallsord for hva? Fordi hun lot det uvesentlige ligge, satte seg ved hans føtter og hørte på hans ord.

Uvilkårlig går tanken til en annen leilighet, da en kvinne i folkemengden i sin begeistring ropte til Vår Herre: «Salig er det liv som bar deg og det bryst du fikk.» Og Vår Herre svarte: «Salige er de som hører Guds ord og bevarer det.»

Det var da den dype grunn til å prise hans mor salig: at hun var stille for Guds ansikt, at hun lyttet til hvert av hans ord, at hun bevarte alle disse ord i sitt hjerte.

Hvor uavlatelig og hvor opphøyet den inspirasjon

BØNNENS APOSTOLAT

(Ved lederen av apostolatet i Oslo Vikariat,
sokneprest Høgh, Fredrikstad.)

Intensjoner for september:

- I. Mer omsorg for hushjelpenes åndelige og materielle velferd.
- II. Oppdragelsen og undervisningen av Afrikas ungdom.

I.

«Men om noen ikke har omhu for sine egne, og især for sine husfolk, så har han fornektet troen og er verre enn en vantroende.» (1. Tim. 5, 8.) Det er avgjørende ord apostelen Paul bruker for å innprente det ansvar den kristne har i forholdet til sine husfolk. Misgrep i denne sak og likesæle er fornektning av selve troen.

Framfor alt i selve heimen skal den kristne tro stå sin prøve. Der skal den være virksom i gode gjerninger. Og de gode gjerninger er mer enn annet levende omsorg og ansvar for husfolkets åndelige og materielle vel, for deres velferd både som mennesker og som Guds barn. For begge deler er husbonden og husmoren ansvarlig, og de kan ikke skyve dette ansvar fra seg.

Den kristne må ikke tro at han i så måte har fylt hele sin plikt når han bare har gitt den lønn og de arbeids- og fritidstilhøve som loven krever. Kristen tro og moral krever mer, ikke bare streng rettferd men omsorgsfull og praktisk kjærlighet overfor husfolket. For dette byr Guds hellige åpenbaring: «Der som du har en tro tjener, skal han være kjær for deg som din egen sjel, som en bror skal du stille med ham.» (Sir. 33, 31.)

Både oldkirkens og mellomalderens kristne var inderlig gjennomtrengt av dette kristne ansvar for husfolket. Vår hellige Kirke stiller også i dag sine ufravikelige krav, og den lærer at det er dødssynd ikke å holde sine husfolk til oppfyllingen av Guds og Kirkens bud. Dessverre er det altfor mange som ikke lenger bryr seg om dette. Både herskap og husfolk har løst seg fra sitt ansvar i denne sak. Mange ofrer det enn ikke en tanke. Når arbeidslovens krav er oppfylt, mener de å ha gjort sin plikt. Om ansvar og omsorg for husfolkets åndelige velferd blir

(Forts. side 141.)

som leder Kirken! På den store minnedag for Guds mors opptagelse til den høyeste, himmelske herlighet kan Kirken velge sine mest praktfulle lovsanger over henne. Men i selve messens hellige tekst følger den Vår Herres egen, uttrykte tanke: Ett er nødvendig! Stillhet for hans ansikt. Ydmyk tro på hans ord. Ubrytelig troskap mot hans nåde.

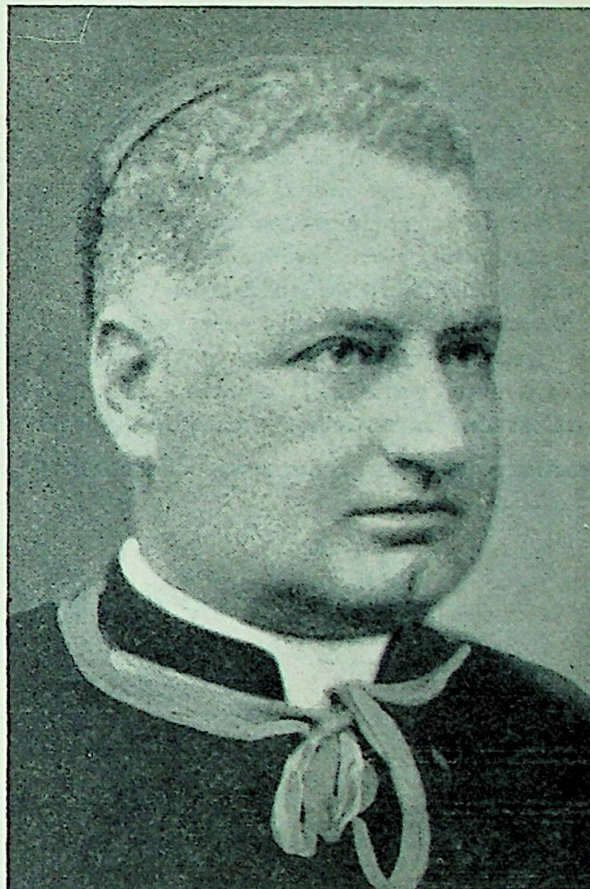
Her ligger da grunnvolden til Guds mors salighet. Og her ligger grunnvolden til vår salighet.

C.

† Kardinalsekretær Luigi Maglione død.

For få dager siden sendte Vatikanets radio ut i eteren nyheten om at den pavelige statssekretær, kardinal Luigi Maglione er avgått ved døden i sitt 67. leveår, — en nyhet som en visste vilde bli mottatt med tung sorg og dypt alvor overalt. I denne skjebnefylte tid, da alle kontinenter vånder seg under den annen verdenskrigs herjinger og prøvelser, og Kristi Kirke sterkere enn noensinne føler kallet til å være den lidende menneskehets lys og vegleder, er det uten tvil et av de tyngste slag som kunde ramme Hans Hellighet, at hans mest betydelige medarbeider i striden for verdensfred og mellomfolkelig rettferd blir revet bort fra sin velsignelsesrike gjerning midt i sin fulle kraft. Fra alle som i St. Peters stol ser bæreren av kristendommens berettigede håp om en lykkeligere framtid for den forpinte menneskehet, strømmer i disse dager varme og medfølende tanker til Rom til paven, med inderlige ønsker om at det savn og den smerte han må føle over denne tunge, sørgelige begivenhet ikke må bryte ned den kraft som millioner av lidende mennesker over hele jorden har knyttet sine framtidshåp til. Og etter kardinalstatssekretær Luigi Maglione står en stor manns rike livsverk igjen, og vitner om for ettertiden hva Kirken eide og tapte i denne sjeldne begavelse.

Kardinal Magliones vitæ gir bildet av et ærerikt og arbeidsomt liv i vekslende nærhet av selve den synlige kirkes bankende hjerte — kurien. Han ble født 2. mars 1877 i Casaria i erkebispedømmet Neapel og døpt neste dag av sin bror som da allerede var prest. Han var bare 11 år gammel da faren døde, men han hadde kloke og kjærlige oppdragere i sin mor og broren. Ni år gammel kom han på gutteseminariet i Ceretto Sannita og derfra til gymnasiet i Neapel. Da han etter endt forutdannelse trådte inn i kollegiet Capranicum i Rom, hadde hans lynende klare intelligens forlenget gjort seg bemerket, og ble ytterligere understreket ved at han på kort tid tok doktorgraden både i filosofi og i teologi ved det gregorianske universitet. Senere skulde han legge enno en doktorgrad til de to første, nemlig i kanonisk rett, — og det gir et slående bilde av hans fremragende dyktighet og energi, at den vesentlige del av forstudiene greide han

å kombinere med avtjeningen av militærtjenesten. Etter sin prestevigsel i 1901 bestemte han seg for den diplomatiske løpebane og ble opptatt ved Academia dei Nobili — den berømte og eksklusive utdanningsanstalt for det pavelige diplomati, hvor han besto sin eksamen i 1907. Allerede et par år etter finner vi ham som lærer ved denne samme skole hvor han nettopp er blitt uteksaminert, et verv som han formår å kombinere med enno en universitetslærerstilling og en hel rekke betydningsfulle kirkelige oppgaver. I 1909 trer han så i det pavelige statssekretariats tjeneste og gjør en glimrende innsats i krigsfangearbeidet under forrige verdenskrig. Etter krigens slutt blir han pavelig husprelat og utnevnt til den Hl. Stols representant i Bern, en stilling som han røkter så

klokt og kyndig at han i 1906 blir betrodd det overordentlig betydningsfulle og ansvarsfulle nuntiaturlig i Paris. I de vanskelige og urolige tyveårene skapte han ut fra sine rent personlige egenskaper som diplomat, geistlig og menneske grunnlaget for et bedre forhold mellom Frankrike og Vatikanet, en innsats som gjorde ham fortjent til millioners hengivenhet og takknemlighet.

Allerede i 1936 kaller nye oppgaver ham til Rom, hvor han også mottar utnevnelsen til kardinal av pave Pius XI's hånd. Og med kardinal Pacellis valg til pave Pius XII. overtar kardinal Maglione det høge verv som den nye paves kardinalstatssekretær og sjef for den umåtelig viktige institusjon med det lite sigende navn: «Den pavelige kongregasjon for de overordentlige kirkelige anliggender».

Kardinal Magliones desiderte begavelse var bestemt for fredens sysler og trengte en internasjonal for ikke å si overnasjonal jordbunn. Det var derfor gitt, at den redselsfulle, totale krig som brøt løs

allerede få måneder etter hans embetsovertagelse for en stor del måtte legge en knugende jernhånd over hans personlighets rike muligheter og hindre i høy grad utfoldelsen av hans utpregede evner som megler og forsoner. Det var kardinal Magliones tragedie som det også no er Hans Hellighet Pavens tragedie at deres naturlige miljø er freden og deres rike personligheter bare tenkelige som kjærlighetens instrumenter. Krig, hat, brutalitet har neverettens og ødeleggelsens frie spill overfor deres møysommelige og samvittighetsfulle søken etter freden. Kardinal Magliones liv og arbeid tilhørte pavens kamp for freden fra den første dag kanonene tok ordet i Europa. No er hans arbeidsdag til ende. Himmelen har skjenket ham den fred som han ikke oppnådde å se her på jorden, men som han hadde ønsket og bedt om og arbeidet for å få være med å skjenke menneskeheten.

Requiescat in pace.

Kjenn din religion.

Av A. J. LUTZ. O. P.

XVIII. Den kristne moral.

1. Menneskets evige endemål.

Moral eller sedelære kaller vi den regel vi må følge for at våre handlinger skal være i overensstemmelse med vårt vesen og med vårt mål som mennesker. Alt ettersom folk har en forskjellig oppfatning av mennesket, har de derfor også et annet syn på moralen. Er mennesket for oss et vesen med en åndelig og udødelig sjel, så er moral det å leve etter vår fornuft og med vår frie vilje og under ansvarsfølelse å velge det som fornuften erkjenner som riktig. Blir mennesket derimot oppfattet som et vesen hvis liv har sitt opphav og sitt endemål innenfor den synlige verdens grenser, så er moralen det å gi seg inn under den fysiske naturs impulser og å bruke alle sine energier til å etterstrebe de gode denne verden kan gi, uten hensyn til høgre sedelige normer. Er mennesket ikke annet enn en upersonlig celle i et masse menneske som kalles samfunn eller stat, så er moralen det å gi avkall på personlig tenkning og vilje, for lydige å innordne seg under myndighet og politi, og betrakte statens interesse som den høyeste moralske norm.

Den kristne religion lærer oss å se annerledes på

mennesket. Det er hverken et upersonlig ledd i samfunnet, eller et rasedyr. Det er heller ikke bare et vesen med fornuft og viljefrihet. Sant nok, fornuft, evnen til å erkjenne og lengsel etter å eie det absolutte Gode, personlig initiativ, ansvarsfølelse er uadskillelig fra den menneskelige natur. Men dette naturlige åndsliv blir for de kristnes vedkommende høynet og foredlet ved nådens liv. En kristen blir «delaktig i den guddommelige natur». Den naturlige etikk sier: «Kjenn deg selv og lev etter din fornuft.» Den kristne etikk sier: «Vær Guds etterliknere som elskede barn» (Ef. 5, 1), eller: «Vær fullkommen som Faderen i himmelen» (Mat. 5, 48), eller: «La det samme sinnelag være i dere som er i Kristus Jesus» (Filipp. 2, 5).

Den første betingelse for at våre handlinger som kristne er moralsk gode, er altså det at de skjer med henblikk på vårt høyeste endemål: Vår forening med Gud i et evig liv. Det er for ham vi ble skapt. «Han har av én dannet hele menneskeætten til å bo på hele jordkloden, og fastsatt visse tider for dem og landemerker for deres bosted, så de skulde søke Gud om de skulde kunne føle og finne ham, enda han ikke er langt borte fra hver av oss» (Ap. gj. 17. 26. 27). «Ingen av oss lever for seg selv, og ingen dør for seg selv. For lever vi, så lever vi for Herren,

BØNNENS APOSTOLAT

(Forts. fra side 138.)

og dør vi, da dør vi for Herren. Enten vi lever eller dør, er vi altså Herrens» (Rom. 14, 7. 8). «Enten de spiser eller drikker, eller hva annet de gjør, så gjør det til Guds ære» (1. Kor. 10, 31). Denne trang til å søke Gud, behøver ikke hvert øyeblikk å stå klart for vår bevissthet; det er heller ikke mulig i denne verden. Men den må være den dypeste drivkraft til alle våre gjerninger. Hele vårt liv må være båret av lengselen etter Gud, og av hensikten å tjene Gud. Derfor må vi hver dag og så ofte som mulig innvie alle våre tanker, ønsker og gjerninger til Gud.

Den forening med Gud som vår tro lærer oss å etterstrebe, er menneskets høyeste og eneste salighet. Det er ikke vanskelig å innse. Saligheten består i evig å eie det fullkomne gode som tilfredsstillende alle våre ønsker. Gud alene er dette gode. Alle skapte goder er enten forkrenkelige og hører en lavere verden til enn vår åndelige, udødelige sjel; eller de er på mange andre måter begrensete, ufullkomne, slik at de umulig kan svare til vårt hjertes lengsel, for den går ut på det absolutt fullkomne gode. «Du har skapt oss til deg, Herre, og vårt hjerte er hvileløst inntil det finner hvile i deg» (St. Augustin). «Den menneskelige sjel som er åndelig, kan være opptatt med alle andre ting, men finne den fullkomne fred i dem, kan den ikke» (St. Bernard). Hverken rikdom eller makt eller ære eller menneskelig vennskap eller jordiske gleder kan gjøre oss salige. Den fullkomne lykke er å eie Gud ved i den himmelske klarhet å skue ham åsyn til åsyn og evig å elske ham.

Er den kristne moral derfor egoistisk? Er det vår egen interesse vi søker? Mange påstår det. Men de tar feil. Vi søker Gud, ikke oss selv. Vår innerste trang går ut på fullkomment å leve for ham, å overgi oss til ham. At denne fullkomne hengivelse til Gud gjør oss lykkelige er rimelig. Den svarer jo til vår naturs dypeste trang, og Gud vilde opphøre å være Gud, dvs. det absolutte Gode, dersom foreningen med ham ikke gav oss den evige salighet. Men den kristne moral lærer oss å søke Gud for Guds skyld, fordi Gud har skapt oss til seg. For å være moralsk gode, må våre handlinger altså først og fremst være henordnet til vårt evige endemål.

Denne grunnregel kan selvfølgelig bare gjelde for de handlinger som står under menneskets herredømme, dvs. de handlinger som utføres med bevissthet og fri vilje.

Viljefriheten blir ofte frakjent mennesket. Snart påstås det at den er uforenlig med Guds allmektige virken i alle skapninger. Snart tenker man seg et «fatum», en «skjebne», som med ubønnhørlig makt tvinger mennesket til alle dets gjerninger. Snart forneker man menneskets åndelige natur, slik at hele menneskets liv blir innordnet i den materielle verdens gang. Men i den sunne fornufts likeså vel som i den guddommelige åpenbarings navn, må vi tilbakevise alle disse påstander. De er Gud og mennesket uverdige. Også vår etiske bevissthet steiler imot. Moralene står og faller med den frie vilje.

En gjerning som altså blir gjort i uvitenhet, eller i en tilstand av fullstendig eller delvis bevisstløshet, eller under tvang, er ikke en egentlig menneskelig

det ikke engang tale. Men Guds og Kirkens bud bryter en ikke ustraffet. Brudd mot dem får naturnødvendig slemme følger. Den hushjelpkrise verden for en stor del er oppe i no, er en av disse. Forholdet mellom herskap og husfolk har no engang fått et grunnskudd. Det er lett nok å skylde på tidsånden, industrien og materialismen; men en bør også regne med det som innerst inne har ført til krisen: De mange synder som har vært gjort av mangel på kristen ansvarsfølelse overfor husfolket. En trenger bare til å minnes tjenerskapets kår for en mannsalder siden, og vite at slik og verre er det enno mange steder i verden.

Meget er blitt bedre i så måte hos oss; men virkelig fornying blir det først når kristen tro og kristent livssyn får legge sin vigsel over forholdet herskap og husfolk. Denne fornying i kristen ånd er det Bønnens Apostolat etter den hellige fars ønske går inn for i september måned.

Med trosfeller over hele verden ber vi derfor daglig:

Jesu høghellige hjerte, at du vil gi familiene sann omsorg for hushjelpenes åndelig og materielle velferd, om det ber vi deg, bønnhør oss!

II.

Også i september måned gjelder misjonsintensjonen arbeidet i Afrika: Undervisningen og oppdragelsen av ungdommen.

Problemet er ikke ukjent noe sted, og til alle tider har det vært aktuelt. I Afrika er tilhøvene slik at det som hos oss er vansker, der blir uøselige problemer. Avstander, levekår og språk, alt dette som er felles vansker for alle misjoner, ligger allerede i seg selv verre til i Afrika enn ellers. Andre og større vansker kommer til, ikke minst fordi kristen undervisning og oppdragelse praktisk talt ikke har noe tilknytningspunkt til tradisjonene hos Afrikas folk.

Med alt dette er misjonene i Afrika i den største vekst, så hjelp er i høyeste grad nødvendig. La oss gi den hjelp vi kan gjennom forbønnen i denne måned:

Jesu høghellige hjerte, at du vil gi din rikeste nåde til arbeidet for ungdommen i Afrika, om det ber vi deg, bønnhør oss!

handling, da det vesentlige i mennesket, den åndelige natur, ikke virker med eller bare ufullkomment. Det samme er tilfellet for de handlingers vedkommende som skjer under plutselige og voldsomme sinnsvælgelser, under blinde, uoverlagte impulser, av kjærvelger, under blind, uoverlagte impulser, av glede eller lighet eller hat, av attrå eller asky, av glede eller sorg, av vrede eller frykt o. a. Også de såkalte tvangsforestillinger eller fikse idéer og andre sykelige fenomener kan undertiden frata mennesket den åndelige klarhet som gjør en handling til en menneskelig handling og medfører et moralsk ansvar.

(Forts.)

Kristendommen og kunsten.

Av msgr. K. KJELSTRUP

III.

Likesom katakombenes bilder og basilikaenes mosaikker vitner høgt om den kristne oldtids kjærlighet til kunsten, således står den dag i dag den romanske og gotiske stils tallrike byggverk som tause, men likevel levende vitner om de resultater middelalderen nådde. Dessverre er vårt kjennskap til tidsrommets profane bygninger meget begrenset. Likevel kan vi gjennom det som er bevart av kunsthåndverk danne oss et begrep om hvilken rolle kunstneriske former har spilt i det daglige livet.

Men det var framfor alt *Kirken* som i middelalderen var midtpunktet for den kunstneriske virksomheten. I de kirker som er spredt over hele Europa, også her i Skandinavia, har vi bevart en uvurderlig skatt av middelalderens kunst.

Oldkirkens basilika og den store, ubrutte murflaten til den romanske kirken innbød særlig maleren til å øve sin kunst. No er kunstneren løst av antikkens bånd og arbeider fri og selvstendig, besjelet av kristendommens idealer.

Først med *gotikken* tas skulpturen helt i Kirkens tjeneste, idet denne stil ved sin rike, arkitektoniske utfolding skapte rom for plastisk utsmykking. Billedhuggerkunsten hadde spilt en svært beskjeden rolle i den kristne oldtid og i den tidligste middelalder. En egentlig monumental plastikk oppstod i det hele tatt først etter folkevandringene.

«Den middelalderske kunst karakteriseres ikke minst ved livsglede,» sier en middelalderkjenner av rang, benedikteren pater Kuhn. «Aldri før og aldri senere sprudlet humoren — saltet som bevarer kunsten for flauhet — rikeligere enn under den gotiske perioden.» Tenk en gang på de fantastiske vannspyere i Nidaros domkirke! Der er et liv og en livsfylde, en sprudlende glede i all denne plastiske rikdom som vitner om kunstnerens kontakt med det pulserende liv og fryd ved sitt arbeid.

Det varme, livsfriske preg som karakteriserer senmiddelalderens kunst og ble ført til sitt høydepunkt i *renessansen*, skyldes det inderlige forhold kunstneren stod i til selve samfunnet, idet han stadig arbeidet med fastsatte formål for øyet. Hans oppgaver stod i den nøyeste forbindelse med det *praktiske* livet. Snart var det veggene i en kirke, snart salene i et rådhus som stilte sine krav til hans evner. Museet, som er en pest for den frie kunst, spilte ingen rolle.

Den perioden folk har kalt renessansen, var derfor en stor tid for kunsten, hvor alle fra paven til den jevne borger kappet om å smykke byene, kirkene og palassene med de herligste kunstverker som på malerkunstens område nådde en høyde som godt kan sidestilles med den greske plastikk i sin glansperiode.

Jeg sier «på malerkunstens område», for humanismens ensidige begeistring for og overvurdering av det antikke hedenske åndsliv smittet og kunsten ble i mange henseender skjebnesvanger for den sunne organiske utvikling.

Denne avhengighet viser seg især i plastikken. For mens malerkunsten i renessansen helt og fullt står på kristendommens grunn og forkynner dens idealer i all deres herlighet, ble billedhuggerkunsten lettere et bytte for de nyoppdunkede hedenske idealer. Og det var nettopp her det store tilbakefall mot det gamle hedenskap vesentlig fant sted.

Det tør være av interesse her å høre en uttalelse av den tyske filosof *Friedrich Nietzsche* som neppe kan klandres for kristelig bigotteri. Under sin omtale av den greske gudeverdens edleste mannlige skikkelse, Apollo, streifer han nettopp inn på den tanke at *de hedenske idealer er tilbakelagte standpunkter for oss og ute av stand til å øve noen etisk innflytelse på den moderne betrakter*. Han skriver i sin avhandling «Die Geburt der Tragödie»: «Den som trer hen til disse olympiere med en annen religion i hjertet og no søker etter sedelig høghet, ja hellighet, etter ulegemlig åndelighet og etter dette kjærlighetsblikk fullt av forbarmelse, han vil hurtig og opprørt vende dem ryggen. Her minner ingen ting om opphøyet selvfornektelse, åndelighet og plikt. Her taler bare en yppig, ja, triumferende tilværelse til oss der alt er guddommeliggjort like mye om det er godt eller ondt.» Men dette hører til renessansens skyggesider. I mange retninger var den et storartet utslag av en århundrelang utvikling, og det er absolutt uriktig å betegne den for en frigjøring fra et nedverdiggende åk som middelalderens mektige kirke hadde lagt på folkenes skuldrer. En slik oppfatning hviler på en fullstendig vrangforestilling om den katolske Kirkes stilling til menneskelivet i dets forskjellige former.

Men innen visse områder ble, som sagt, renessansen et kulturbrudd, et tilbakefall. «I blind beundring for antikken,» sier den tidligere siterte biskop Egggers, «søkte folk ofte med vold og makt å tvinge den antikke kunst inn i de nye kulturrammer. Mens den nakne kunst således var en naturlig frambringning av det greske klima og den store rolle et skjønt og velutviklet legeme spilte i de greske idrettskamper, var her både klima og idealer blitt forandret. Og mens vi kan hende no kunde ha eid en kunst som likeså fullkomment hadde vært et uttrykk for vår kultur som den antikke var for grekerne, pynter vi oss no med lånte fjær — en pryd som hverken kler oss eller tilfredsstiller vår trang til skjønnhet og sannhet.»

Så vidt sitatet.

På skulpturens område trenges der den dag i dag en fornying, det trenges en kunst som kan bli det samme for oss som den gamle var for grekerne. En ensidig etteraping av antikken er ikke noe framskritt. Det går ikke an å bryte ned en tusenårig utvikling og skru den tilbake til en kultur som allerede var i framskreden oppløsning da kristendommen trådte inn i verden. Da berøver en kunsten dens livsnerve, selve folkelivet.

Med denne løsriving fra livet som kunsten ofte lider

Ignis

ORGAN FOR KATOLSK UNGDOM

Katolsk idéalisme. - Vårt kall.

Av P. Leo van Eekeren. O. F. M.

Vi, katolsk ungdom, er en utvalgt ætt. (1. Pet. 6, 21.) Vi er stolte av at vi er kristne. Vi har allerede fått dette herlige navn for mer enn nitten hundre år siden i Antiokia, hvor Paulus og Barnabas preket. (Ap. gj. 2, 26.) I det 2. århundre ble navnet «kristen» alminnelig. Vi er et prestelig kongedømme. (1. Pet. 6, 21.) Vi må være gode mot våre medmennesker. Vi må være overbevist om vår hellige tro, som Kristus lærer oss ved hjelp av sin hellige kirke. Vi må være rettferdige og ærlig i handel og vandel. Vi må akte ekteskapets hellighet, troskap og uoppløselighet. Vi må alltid tenke på de åtte saligprinsinger. Vi må være fattige i ånden, barmhjertige, fredsommelige, rene av hjertet. Vi må hungre etter rettferd osv. Alt dette skremmer oss ikke. Tvert imot. Med ungdommelig katolsk begeistring vil vi leve som kristne og være et lys for verden som trenger vår hjelp. Likevel er alt dette ikke vårt dypeste vesen som kristne. Vi må være annerledes enn ikke-kristne mennesker. Kristus selv har en gang delt hele menneskeheten i to grupper. Den ene gruppe er de mennesker som bare er født en gang. Den annen gruppe er de som er født to ganger. De som er født en gang, er født av kjødet. De som er født for annen gang, er dessuten født av den Hellige Ånd. «Alle de som tok imot Ham (Kristus), dem har Han gitt makt til å bli Guds barn, de som tror på hans navn, som ikke er født av blod, heller ikke av kjødets vilje eller av manns vilje, men av Gud.» (Joh. 1, 13.) Kristus har en gang talt om denne hemmelighet. Nikodemus kom en gang om natten til Jesus. De satt overfor hverandre. Kristus har for denne mann avslørt den dype hemmelighet som gjør oss til kristne, idet han sa: «Sannelig, sannelig, sier jeg deg, uten at noen blir født på ny, kan han ikke se Guds rike.» (Joh. 3, 4.) Nikodemus hørte det, men forstod det ikke. Der-

av i våre dager, er det kommet en viss ringeakt for kunsten inn i den alminnelige bevissthet. Om folk likevel ikke går så vidt at de ser på kunsten som frivolt tidsfordriv, så er dog den menige mann i våre dager langt fra å kunne nytte kunsten som en mektig oppdragende og foredlende faktor i livet.

La oss få en kunst som ikke overser at våre idealer trass i alt er kristendommens idealer, selv om vi aldri så meget praler av å ha brutt med kristendommen — en kunst som er seg sitt ansvar og hellige kall bevisst — m. a. o. en kunst som ikke forlanger å bli respektert utelukkende for sin egen skyld — da, og først da vil kunsten igjen utøve den oppdragende og foredlende innflytning selv på de store masser som er nødvendig for at den skal kunne sies å være folkelig i ordets sanne betydning.

for spør han: «Hvorledes kan et menneske fodes, når han er gammel? Han kan da vel ikke for annen gang komme inn i sin mors liv og fodes på ny?» Da har Jesus lært ham at den annen fødsel ikke er av kjødet, men av den Hellige Ånd. «Sannelig, sannelig, sier jeg deg, uten at noen blir født på ny av vann og den Hellige Ånd, kan han ikke komme inn i Guds rike.»

Av vann og den Hellige Ånd! Det vil si av vann som får overnaturlig kraft ved den Hellige Ånd. Denne kraft virker denne gjenfødelse i menneskesjelen. Det som er født av kjødet, er kjød og det som er født av Anden er ånd.» (Joh. 3, 6.) Der finnes altså ikke alene et rent menneskelig liv, men også et overnaturlig liv. Ved den første fødsel er vi blitt delaktige i den menneskelige natur. Ved den annen fødsel er vi blitt delaktige i den guddommelige natur. Ved den første fødsel er vi blitt menneskebarn. Ved den annen fødsel, dvs. ved vår hellige dåp er vi blitt kristne, Guds barn. Dette er vår høyeste adel. Guds barnekår er uendelig skjønnere enn hvilken som helst annen tittel eller stilling, hvor stor og ansett den enn er. Vi vet det. Men selv om vi etter vår hellige dåp er og blir kristne, kan vi dessverre allikevel tape vårt overnaturlige liv, den helliggjørende nåde, hvis vi overtrer Guds lov i en viktig sak, med klar erkjennelse og fullt samtykke. Men så vanhelliger vi oss som kristne. Dødsyndens er sjelens død, åndelig selvmord. Men framfor alt har Kristus skaffet oss, Moderkirkens barn, lemmer på Kristi mystiske legeme, de kraftigste midler til å motstå mørkets makter, vår sjels fiender, og til å reise oss opp hvis vi er falt. Han har gitt oss sin overnaturlige hjelp, sin hellige Kirke, tallose nådemidler, de syv hellige sakramenter, især skriftemålet og alterets hellige sakrament. Med disse nådemidler som Kristus har utrustet sin Kirke med, kan og må vi bevare og forsvare vår udodelige sjels overnaturlige skjønnhet, koste hva det koste vil. Så kan vi leve som kristne, dvs. ha det overnaturlige liv og ha det i overflod. Vi vet at Gud er den uendelige skjønnhet. Ved den hellige dåp eller den helliggjørende nåde har vi fått del i Guds skjønnhet og hellighet. Guds hellighet er som en stor og mektig ild som angriper vår ufullkomne natur. Den gjennomtrenger den og rensar den fra alle pletter og feil. Det vil ikke alene si at vi ved den helliggjørende nåde er fri for store synder og med Guds nåde forsøker å oppfylle Guds bud og holde hans lov. Guds barnekår, den helliggjørende nåde, er meget mer. Den er en tilstand, et liv hvorved vår sjel i sitt dypeste vesen er et strålende bilde på Guds egen skjønnhet og hellighet. Derfor kaller St. Paulus også kristne unge menn og kvinner, «hellige» (2. Kor. 1, 1; Ef. 1, 1; Kol. 1, 2), ikke alene fordi vi er kalt til hellighet (Rom. 1, 7), eller fordi vi en gang skal være evig lykkelige med himlens engler og helgener hos Gud, men fordi vi er rensar ved dåpens vann og rensar av den Hellige Ånds helliggjørende ild. Derved kan vi få del i Guds hellighet. Dette er vårt kall. Gud selv har kalt oss til det. (1. Tess. 4, 7; Rom. 8, 28.) Og så forstår også vi, katolsk ungdom, klart vår oppgave som legapostler. Med hellig katolsk idéalisme må vi arbeide hvor vi kan for Jesus Kristus og hans hellige Kirke, så alle kan oppnå det overnaturlige liv i overflod. Vi vil aldri glemme vårt hellige kall!

Etter Olsok 1944.

Olsok 1944. Vårt lands store og eldste nasjonale festdag var preget av alvor, og med rette. Rett nok har vårt land unngått den tunge skjebne som har rammet deler av Europa i år, idet krigen legger sin tunge hånd over så mange familier rundt i verden. Brann og terror herjer land og folk. Brente kirker, ødelagte byer, millioner på flukt for krigens redsler.

Men samtidig som vi forberedte feiringen av helgenkongens minne, innløp fra Italia denne meldingen:

I Den evige stad er dette oppropet sendt ut:

«Italienerne, med erobringen av Rom har vår radikale aksjon mot de århundregamle fiender begynt. «De gudløse nasjonale komité» er blitt dannet i Rom. Vårt program lyder: Slutt med religionen. La oss gjøre pavene uskadelige. — Italienerne, Gud eksisterer ikke —»

Med vemod går våre tanker til Rom med apostelfyrstenes graver, århundregamle minner —. Alle disse stedene der kristne med sitt blod har bekjent sin tro på Kristus Kongen, alle disse minnesmerker er blitt vitne til den skjensel at en også i Rom har erklært Gud for «avsatt». For en skam for Europas folk og den hvite rase!

I disse tunge dagene går våre tanker til den hellige Far. Våre bønner følger ham: måtte den Allmektige forhindre at de grusomme gudløse krefter får fortsette sitt spill i denne by og det land som vi katolikker med slik forkjærlighet ser hen til.

Samtidig går våre tanker igjen til vårt eget folk og land.

Det verk som hellig Olav fullførte, kan ikke veltes over ende. Vi ber helgenkongen styrke og verne vårt land.

Tro mot sitt dåpsløfte står Norges katolikker fylket om sin Kirke.

I Kirkens ly og skygge
hvor lykkens roser gror,
der vil vi bo og bygge
vår framtid skjønn og stor.

Så ber vi Helgenkongen verne vårt land i disse for verden og vår kultur så skjebnesvangre tider. Måtte ved hans hjelp det tunge og triste i verden i dag føre til sannhetens seier, så verden kan få en rettferdig fred.

H.

St. Halvard og vi unge

Ikke at vi her på jord skal ha det godt er målet men at en flamme står mot himmelen, en hellig ild fra våre hjerters dyp, som fra bålet flammer stiger opp mot stjernevrømmelen — — —

I flammene er det ild og glød nok til å tenne mange tusen kjerter som kan evig brenne i våre sinn og hjarter — — — Ungdom lytt når til ditt sinn vi taler om store mål og skjønne idealer — og se, når for ditt blikk vi maler

de kvinner og de menn med heltemot som freidig oppreist stod

når tidens strøm dem gikk i mot!

Blant alle disse helgensjeler

vi minnes skal no en især:

Den unge Halvard vi tenker på her.

From og tro mot Kirken og sin Gud

bar han kristennavn med ære,

ridderlig god oppnådde han folkets yndling å være tross sitt fine fyrsteskrud.

Blant kristne i Norge, ja kanskje hele Norden

var hellig Halvard en av de første

blant riddere på hele jorden

var han vel av de største.

U. A.

O. K. Y. på tur igjen.

Hvert år når etterjuls- og vårsemestret i O.K.Y. tar til å ebbe ut blir det en viss uro i foreningen. Ikke en sånn ubehagelig uro, nei det er tvert imot, denne behagelige pirringen som bare er bevis for virkelyst. Denne gjør seg som regel utslag i en utfuktstrang som ligger O.K.Y. i blodet. Det er årets arbeid og gleder som må ha utløsning og da er ikke Akersv. 5 stor nok. Nei, ut må vi, ut —.

Men for å gjøre en lang historie kort, vi kom da ut i år også. Ja, det ble jo ikke langt da, men vi var nesten i Drøbak, tenk nesten til Drøbak og det er jo en by det også. Det var en liten men munter skare katolske unge gutter som samlet seg ved salig Tordenskjolds fætter lørdag 17. juni, ca. 15 i tallet, med pastor Taxt i, ja, det må vel bli i spissen det. Som bekjent passer det seg ikke at en katolsk forening arrangerer tur i det fri fra lørdag til søndag, uten å sørge for å få anledning til å overvære den hl. messe.

No ja, turen ut var kummerlig nok, pent vær bevares, det følger alltid med oss, hm, men noe trangt.

Ferdens mål var Lågeya i Oslofjorden, hvor Erling Mikelsen hadde skaffet to prima, prima hytter, med peis og køyer og saker og ting, til vår rådighet. Begge to ligger de like ved sjøen og er kalt henholdsvis Øst- og Vest-hytta. Man ble temmelig fort enig om plassfordeling, og dermed gikk man i gang med å kose seg. Det vil si man slanget seg på svaberg og fjellknauser, de fleste da, mens noen bar vann og andre gikk i gang med kveldsmaten. Uten mat og drikke, duer O.K.Y. ikke. Det er så sant som det er sagt, for da den før benevnte mat endelig stod på bordet, forble den ikke lenge der.

Noen naturskildrer er jeg ikke, men så mye kan jeg si at kvelden var av de flotte, solnedgang, og blå åser osv. Men det vil jeg få lov å framheve, undertegnede var førstemann i sjøen og da var klokka 8. Ærlig talt det var kjølig, men på spørsmål fra de andre om hvordan vannet var, lod svaret, nydelig, — så klart. Senere på kvelden vanket det både det ene og det annet, peisbål og forfriskning og sang og humør. Hans Taxt foredro sitt velkjente glansnummer, og høstet den vanlige applaus.

Dagen derpå var søndag, den hl. messe ble lest og de fleste deltok i felleskommunionen. Vi feiret nemlig samtidig patronatfest. Pastoren holdt en kort men inntrengende preken for oss.

Frokosten så vel som alle de andre måltider ble fortæret i fellesskap, slik at alt som var ble slått sammen til en hus-holdning. Enhver koset seg så godt som det overhodet lar seg gjøre, og de sier ikke så lite når det er O.K.Y. det gjelder. Det ble fisket og badet, og sunget og ikke å forglemme sovet. Turen på båten heimover ble ikke mindre livfull, med guttemusikk og saker og ting.

Og for å slutte i klassisk referatstil, vil jeg bare få poentere at «da vi gikk hver til vårt, var alle enige om at det var en fin tur».

Ro-Sa.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo